

Nyttige ressurser

Trenger du litt mer faglig kjøtt på beinet?

framtiden.no/tema
framtiden.no/rapporter
framtiden.no/artikler

Nyttig kontaktinfo

Embla Husby Jørgensen
embla@framtiden.no
Politisk rådgiver

Torje Hausvik Olsen
torje@framtiden.no
Lokallagskoordinator

Foto: Monica Løvdahl

Håndbok for lokalpolitisk påvirkning

Framtiden i
våre hender

Framtiden i
våre hender

Innledning

Denne håndboka er ment som et verktøy for alle i Framtiden i våre hender som ønsker å påvirke lokalpolitikk. Politisk påvirkning inkluderer mange ulike aktiviteter og det er ikke et fasitsvar på hvordan det er best å jobbe. Håpet med denne håndboka er at det kan være et oppslagsverk når et spørsmål dukker opp, til inspirasjon når man begynner med politisk påvirkning og en ressurs for å lage politiske strategier. Håndboka er relativt kort fordi den skal være lavterskel å ta i bruk. Politisk avdeling på hovedkontoret er tilgjengelig for spørsmål, sparring og tilbakemelding. Ikke nøl med å ta kontakt!

Embla Husby Jørgensen
embla@framtiden.no
Politisk rådgiver

Torje Hausvik Olsen
torje@framtiden.no
Lokallagskoordinator

Hvordan foregår politisk påvirkning?

Politisk påvirkning kan oppsummeres som målrettet arbeid for å få politisk gjennomslag for dine løsninger. Politisk påvirkning foregår på en rekke ulike måter. Noen eksempler på hva et lokallag i Framtiden i våre hender kan gjøre er:

Skrive hørings svar til pågående saker.

Når en sak legges ut på høring, kan man gi innspill før endelig beslutning. Det er en måte å påvirke beslutningstakere og vise andre sitt standpunkt. Merk at når en sak har kommet så langt at den er lagt ut på høring, er det allerede tatt en del avgrensende valg og det vil være mange som ønsker å si sin mening. Å påvirke også i forkant av at en sak er høringsklar eller å bidra til at en sak tas opp er også viktig.

Gå i møter med politikere.

Ved å snakke direkte med politikere kan man få legge fram sin sak og argumenter og få til en diskusjon om hvilke løsninger det er mulig å få til. Man kan be om møtetid og ha videre dialog via e-post, telefon og åpne offentlige møter.

Stille spørsmål i politiske møter.

De fleste kommunestyre har en ordning for at man kan stille spørsmål som innbygger. Det er en måte å få satt en sak på agendaen. Hvis spørsmålet er sendt inn på forhånd, vil man få et mer gjennomarbeidet svar.

Stille spørsmål til administrasjonen i kommunen eller fylkeskommunen.

Ved å sende e-post kan du få belyst for eksempel hvor langt en sak har kommet og om et vedtatt tiltak har blitt fulgt opp.

Stille spørsmål til folkevalgte.

De kan ta opp saker i eget parti og i eget utvalg/kommunestyret, enten via leder eller som spørsmål/interpellasjon.

Jobbe opp mot partienes programprosesser.

Alle partier har lokale prosesser for å lage sitt program i forkant av valg. Hvis man er tidlig ute med innspill har man større sjanse for å få gjennomslag for sine forslag. Det vil igjen bli enklere å jobbe politisk hvis man kan vise til at partiene har vedtatt at de er for gode tiltak.

Jobbe med valgkamp.

Hvis man allerede har utfordret partiene på ting i programprosessen kan man utfordre dem til å love ting når det er valgkamp. Si hva som er viktig for oss og utfordre de ulike partiene på hva de mener om det.

Være kommunens samarbeidspartner/positiv samfunnsaktør.

Mer enn politisk påvirkning. Være en verdifull aktør i samfunnet som driver med noe bra ved å skape aktiviteter og tilbud. En form for indirekte politisk påvirkning som viser fram løsninger og skaper positive assosiasjoner og troverdighet.

Skape offentlig press knyttet til en politisk sak.

Hvis du lykkes med å skape offentlige oppmerksomhet og krav om handling kan det være en effektiv strategi for å få politikere interessert i saken. Dette kan du gjøre ved å bruke sosiale medier, tradisjonelle medier, stunt, demonstrasjoner og så videre.

Politisk strategi

Et viktig spørsmål å stille seg når man utformer en politisk strategi er hvordan skape flertall?

Både nasjonalt og lokalt er det sjeldent at et parti alene har flertall. Det er ulike måter et flertall kan dannes på, men ofte finnes det en samarbeidsavtale mellom partier.

I arbeidet med politisk strategi trenger du å skaffe deg oversikt over hva slags type sak det er (krever det penger og budsjettbehandling, utredninger eller kan det vedtas enkelt?), hvem som er enige med deg og hvem du trenger å overbevise for å få flertall.

Organisasjoners rolle i utforming av politikk kan variere mye fra sak til sak. Framtiden i våre hender er en stor medlemsorganisasjon med mange gode forslag til politiske løsninger, så det er helt naturlig at vi er en organisasjon som lyttes til. Vi kan bidra med faktakunnskap og forslag til løsninger i saker, men vi trenger ikke å kunne absolutt alt om et tema for å jobbe med det. For å få gjennomslag er det ofte lurt å balansere rollen som en kritiker som peker på det som ikke er bra nok, samtidig som man framstår løsningsorienterte og som en samarbeidspartner det går an å diskutere med for å finne de beste løsningene.

Ressurs

Dokumentet “mal for lokallagspåvirkning” er ment som en ressurs i arbeidet med å utforme den politiske strategien. Hensikten er ikke å gi lokallaget mye ekstraarbeid, så fyll kun ut det som er nyttig for arbeidet deres. Malen tar for seg statuskartlegging, aktøranalyse, argumentasjon og utformingen av strategi for å få til vedtak. Ta kontakt hvis du ikke har dette dokumentet!

Aktøranalyse

Aktøranalyse er et sentralt verktøy i den politiske strategien. Det innebærer å kartlegge ulike aktører (partier, enkeltpersoner, organisasjoner, bedrifter etc.) som kan tenkes å påvirke utfallet av saken du ønsker gjennomslag for. Hensikten er å kunne prioritere aktører, spisse budskap og utforme strategi basert på muligheter og utfordringer.

Hvordan fungerer et kommunestyre?

De ulike kommunestyrene kan ha ulike variasjoner i styringsmodell, utvalg, planer osv., så det er viktig å gjøre seg kjent med hva som gjelder for kommunen du ønsker å påvirke. Her kommer en kortfattet generell innføring i kommunepolitikken.

Kommunestyret består av politikere som velges ved kommunestyre- og fylkestingsvalg (lokalvalg). De har ansvar for å vedta politikk og bevilge midler i kommunen. De aller fleste kommuner i Norge styres med formannskapsmodellen. I disse kommunene er Kommunedirektøren den øverste administrative lederen og har ansvar for utføringen av det som blir vedtatt i kommunestyret. Dette gjelder ikke for kommuner som styres parlamentarisk, slik som Oslo og Bergen. Disse to er de eneste kommunene i Norge som har en parlamentarisk modell med et byråd (litt som Stortinget og regjeringen nasjonalt).

Formannskapet er et lite utvalg som velges av og blant kommunestyret. De forbereder en rekke saker som blir endelig vedtatt i kommunestyret, men har også fått beslutningsmyndighet i en rekke mindre saker. I tillegg finnes det **utvalg og komiteer** som ofte er saksspesifikke. For eksempel kan det finnes utvalg for miljø og klima som kan være veldig relevant å påvirke. Saker er ofte tilnærmet ferdig behandlet når de sendes fra utvalg til kommunestyret, og derfor er det viktig å være koblet på utvalgsmedlemmer og deres arbeid tidlig.

Huskeregel

Dere bør planlegge arbeid med å påvirke partiprogram et år før valget – og gjerne tidligere. Noen blir ikke ferdig med dette arbeidet før på våren før valget, men her er det variasjoner. Budsjettet vedtas mot slutten av året, men blir jobbet med gjennom året. Det er lurt å undersøke årshjul for planer og budsjettvedtak i din kommune.

Typiske saker for et kommunestyre: enkeltsaker som er helt løsrevet fra andre prosesser, planer (for eksempel klima- og energiplaner), strategier, utbyggingssaker, budsjett (både for fire år av gangen og årlig), drift og investeringer.

Typisk saksgang for en sak som vedtas i kommunestyret: Saken forberedes av administrasjonen → Saken behandles i et utvalg → Saken skal ut på høring, med eventuelle endringer fra utvalget → Bearbeides på bakgrunn av høringssvarene (administrasjonen ansvarlig) → Ny behandling i utvalget → Behandling i formannskapet → Vedtas i kommunestyret.

Å drive med politisk påvirkning kan være et arbeid som strekker seg over lang tid, og tidsperspektivet for en sak kan typisk være fra et halvt år til 2-3 år. Derfor er det viktig å bruke tid på å sette seg inn i hvordan kommunestyret kommuniserer og hvor man finner saker som er på vei inn i saksgangen, så man så tidlig som mulig kan komme på. Det kan både minske arbeidsmengden og øke effekten, enn om man kommer inn seinere og vil snu en prosess.

Statuskartlegging

Statuskartlegging er kartlegging av hvor en sak står. Gjennom å kartlegge kommende prosesser, hva slags vedtak du trenger for å få gjennomslag og om det finnes noen liknende vedtak i andre kommuner, får du en god oversikt for å lage en plan for hvordan du skal nå gjennom.

Hvordan styres kommunen/fylkeskommunen vi vil påvirke?

Styreform, partier som styrer osv.

Hvilke prosesser kan denne saken knyttes til?

Må det bevilges penger? Er det en pågående høring? Er det noe som er lovet fra kommunen?

Hva slags type vedtak er dette?

Er det en budsjettsak, trengs det høringsrunde, er det et intensjonsvedtak osv.

Hva i kommunen kan vi bygge videre på?

Er det gjort liknende vedtak tidligere? Er det noen mål dere kan vise til? Hvorfor er det i kommunens interesse?

Hva gjør andre?

Finnes det andre kommuner og tiltak dere kan vise til?

Oversikt kommuneprosesser

Hvor i årshjulet passer dette inn? Hvor finnes oversikten?

Aktøranalyse

En aktøranalyse er en kartlegging av alle aktører som kan være relevante for å få gjennomslag - både de som må overbevises og de som kan være nyttige å være alliert med. En aktøranalyse kan danne grunnlaget for den politiske strategien fordi det tydeliggjør utgangspunktet for relevante aktører og hvordan det er mest hensiktsmessig å forholde seg til dem. I vurderingen av de ulike aktørene bør du derfor kartlegge hvor sentrale de er for utfallet av saken.

De mest relevante punktene i en aktøranalyse:

Aktør

F.eks. parti/enkeltpolitiker, organisasjon, personer, bedrifter osv.

Styrker

Hvilke fordeler er det med denne aktøren? Eks: lette å overbevise eller stor påvirkningskraft.

Fallgruver

Hva er ulempene med denne aktøren? Eks: uenig med oss, lite interesse osv

Argumentasjon

Hvilke argumenter bør vi bruke overfor denne aktøren?

Plan for oppfølging

Hvordan skal vi gå frem med denne aktøren?

10 tips for god påvirkning

1. Få oversikt og legg en plan

Undersøk hvordan du kan få gjennomført det du ønsker. Er det en sak som krever at det bevilges penger? Hvem er for? Har andre kommuner vedtatt noe liknende som du kan vise til? Hvordan overbevise de ulike partiene? Hvor skal du og hvordan kommer du dit? Denne informasjonen bruker du til å legge plan for hvordan du skal lykkes med å påvirke relevante politikere og få gjennom et godt vedtak.

2. Bruk fakta

Fakta har makta. Så lenge du har fakta på din side, har du gode argumenter. Det er en fordel å vise at Framtiden i våre hender ikke bare er idealistiske, men også bredt faglig begrunnet i våre standpunkter. Se om du kan finne en vippefakta (killer fact) som fester seg og som tydelig oppsummerer saken. Eksempel: vi kaster nok mat til å mette over 1 million mennesker.

3. Tidlig ute

Det er nesten ikke mulig å være for tidlig ute i en påvirkningsprosess. Når noe kommer på høring er det allerede lagt inn begrensninger og vinklinger, så det beste er å være med helt fra før en prosess starter. Det kan bety å delta i diskusjoner helt i startfasen av et arbeid, bidra til å utforme et forslag eller selv levere tekstforslag.

4. Bruk allianser og nettverk

Det kan være til stor hjelp å vise politikere at det er flere som står sammen om politikken. Bygg allianser eller bruk de du allerede har. For eksempel gå sammen med andre miljøorganisasjoner, næringsliv eller lokale initiativer.

5. Alt på ett ark

Ha med ett ark som oppsummerer det viktigste budskapet og faktaene dine. Politikere drukner i papir, så motstå fristelsen til å overlevere lange tekster og rapporter.

6. Vit hva du vil

Hvis du går ut av et møte med en politiker og den personen da fortsatt lurer på hva du egentlig mener, så har du ikke lyktes helt. Det er viktig å gjøre en grundig jobb i forkant med å prioritere budskapet ditt og passe på at dine argumenter er forståelige for andre. Du får kanskje ikke fram alt du mener, men det er viktigere at det du sier er forståelig.

7. Løsninger

Hvis du vil ha gjennomslag, er det ofte lurt å foreslå løsninger, ikke bare peke på problemer. Løsningene du foreslår bør være mulige å gjennomføre og du bør være fleksibel og tilpasse forslagene til løsninger hvis omstendighetene endrer seg og det er strategisk smart.

8. Få oppmerksomhet

Politisk påvirkning foregår også gjennom å få oppmerksomhet om en sak. Press utenfra kan være avgjørende for at det oppleves viktig nok for en politiker. Oppmerksomhet kan man få gjennom blant annet media, aksjoner, underskriftskampanjer, debatter, foredrag, sosiale medier eller bedriftsbesøk.

9. Skryt når du kan

Politikere får mye kjeft og mas, så pass på å skryte når det er på sin plass. Det er mer motiverende å levere overfor noen som viser at de setter pris på innsatsen som legges ned.

10. Lytt og lær

Pass på at du ikke bare peprer mottakeren med dine poenger, men viser at du lytter til det hen har å si. Ved å spørre politikere kan man få mye nyttig informasjon om prosess, mulige samarbeidspartnere og gode innvendinger. Bruk denne muligheten til å forbedre dine forslag og strategi.